

KLINGEN

1. Aarg.

Klingens Redaktion
Edv. Glæselsvej 3
Tlf. Gth. 1870x

Juni-Juli 1918

Klingen koster 12 Kr.
om Aaret, 3,50 Kr.
dobbelt Hefte

N° 9-10

INDHOLD

Omslagslitografi af Axel Salto
Ovid: Forvandlingerne
St. Georg og Dragen. Fot. efter Olaf Rude
Foraarsmorgen. Digt af Thøger Larsen
(Vignet af Forf.)
Rød Dame. Fot. efter Olaf Rude
To Figurer. Fot. efter Olaf Rude
Teknik. Af Konservator Emil Petersen
Keramisk Tegning af Daniel Hvidt
Keramisk Figur. Fot. efter Jais Nielsen
Keramisk Fad. Fot. efter Jais Nielsen
Træsnit af Johannes Larsen
Originallitografi af Alf Rolfsen
Plakater. Af Poul Henningsen
Fot. efter Jais Nielsen
Originallitografi af Harald Giersing

Fot. efter Henri Rousseau. Orig. tilh. Maleren
Torsteinsson, Paris
Henri Rousseau. Af Wilhelm Uhde, oversat af
P. Uttenreitter
Fot. efter Henri Rousseau. Photo Bernheim
jeune
De hellige 3 Konger. Fot. efter Kamma Salto
En Drøm. Digt af H. B. Teg. af Svend Johansen
Berlin. Digt af Emil Bønnelycke
To Digte af Otto Gelsted
Tegning af Picasso. Tilh. Paul Guillaume, Paris
Negerkunst og Barnekunst. Af Mogens Lo-
Barnetegning [rentzen
Fot. efter Sonnes Freske paa Thorvaldsens
Noter [Musæum
Tegning bag paa Omslaget af R. Storm Petersen

FORVANDLINGERNE

af

OVID

Oversat af WALT ROSENBERG

Med Originallitografier og Vignetter af AXEL SALTO

I Tilslutning til Oversættelsen af Ovid: »Elskovskunsten«, der udsendtes i Efteraaret 1917 i et Antal af 350 numererede Eksempl. vil til Efteraaret udkomme et Udvalg af Ovids berømte *Metamorphoser* (Forvandlinger) oversat af Walt Rosenberg og forsynet med Originallitografier af Maleren Axel Salto. Bogen vil blive trykt i det samme Antal numererede Ekspl. som »Elskovskunsten«. Hvert Ekspl. vil blive egenhændig signeret og dateret af Kunstneren, og Udgaven vil ikke blive genoptrykt.

Udvalget af Ovids berømte »Forvandlinger« vil ikke fortrinsvis komme til at omfatte de fra Antologier og Skolebøger almindelig kendte — f. Eks. »Pyramus og Thisbe«, »Philemon og Baucis« —, men de langt mindre læste, for Ovid mere karakteristiske, farverige, sensuelle Fortællinger, der ikke har været udgivet i dansk Oversættelse siden Meislings nu ganske forældede Udgave fra 1831. Bogen vil i Format og Sideantal nærmest slutte sig til »Elskovskunsten«; den vil udkomme i et særligt komponeret Bind.

Nærmere Meddelelse om Bogens Udvalg af Forvandlinger, dens Udstyrelse, Antallet af Litografier o. lign., vil fremkomme i »Klingen«s næste Dobbelt hæfte, der udkommer i September 1918.

Enhver, der maatte ønske at sikre sig et Eksemplar til Prænumerantpris, kan indsende Bestilling til Maleren A. Salto, Edv. Glæselsvej 3, og Walt Rosenberg, Willemoesgade 19¹.

Prisen vil for Prænumeranter blive ca. 25 Kr.

Senere vil Prisen, blive betydeligt forhøjet.

Olaf Rude.

St. Georg og Dragen.

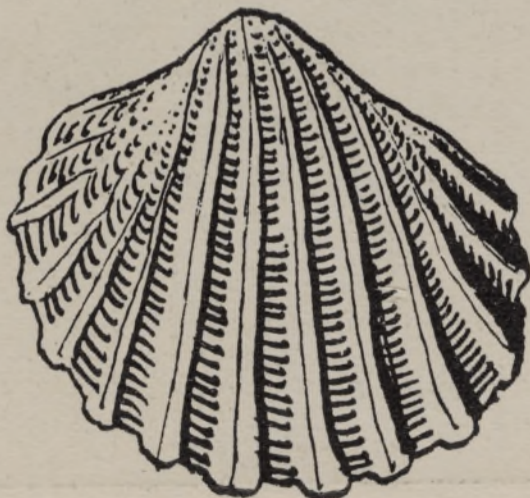
FORAARSMORGEN

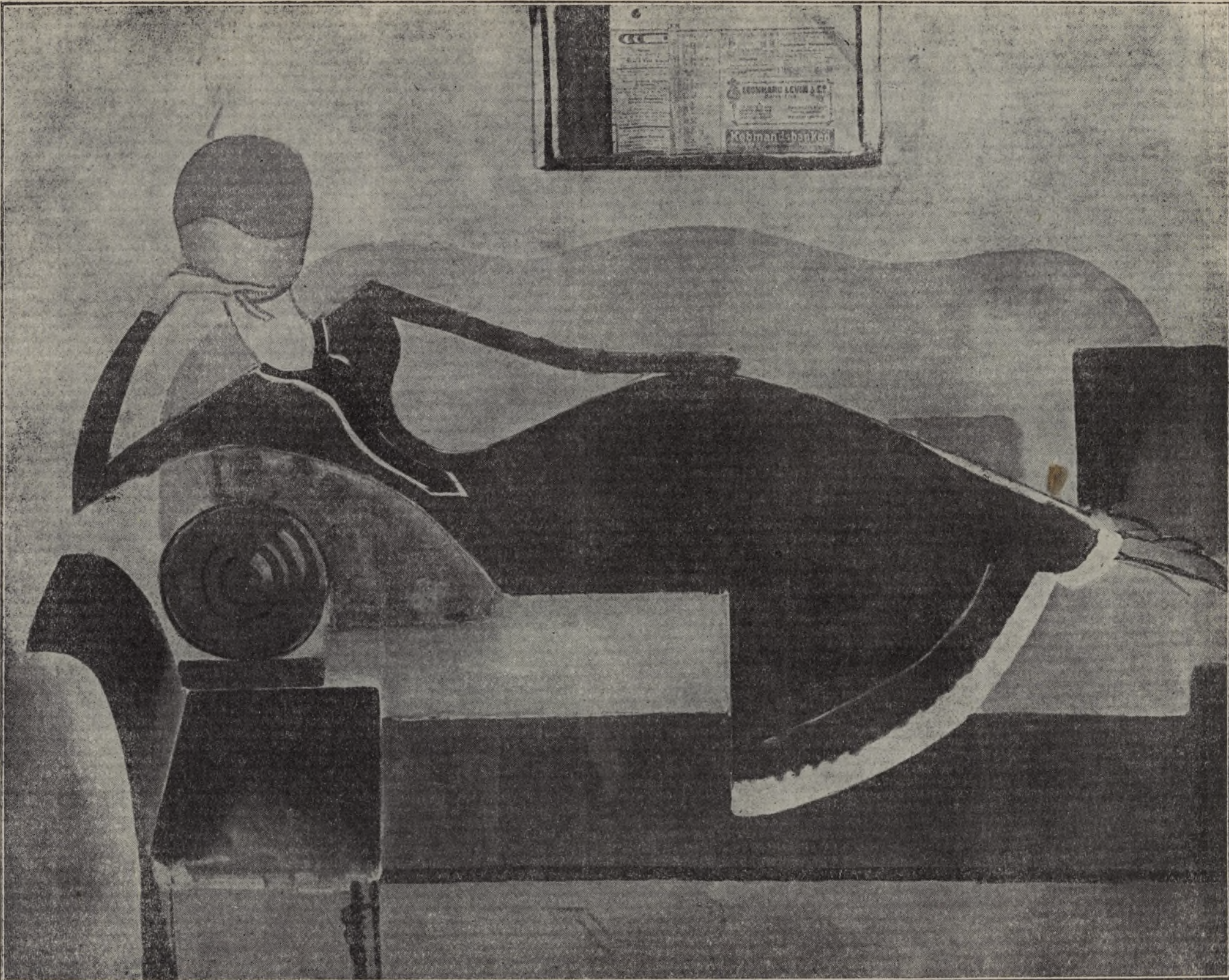
Nu skinner Sol over Mark og Eng,
den store Morgen staar op af Seng,
de svale Bølger mod Bredden gaar
og hulker saligt af Vind og Vaar.

Og Haner galer fra Gaarde lydt,
paa alle Agre er Græsset nyt.
De gule Blomster af Engen gror,
som om det drømmer i sorten Jord.

Mens Toner daler mod Dugg og Duft,
forsvinder Lærken i Lys og Luft,
saa den, der pløjer, og den, der saar,
som hilst af syngende Aander gaar.

Thøger Larsen.

Olaf Rude.

Rød Dame.

Olaf Rude.

To Figurer.

TEKNIK

Det er en kendt Sag, at de fleste Malere lægger for lidt Vægt paa den tekniske Side af deres Arbejder, og at andre til Gengæld lægger for megen, saa at det kun bliver en Hindring for dem; man kunde maaske tilraade den gyldne Middelvej. Hyppigst viser det sig, at Kunstnere staa sørgeligt uvidende overfor den allermest elementære Kendskab til de Materialer, de bruger, og at de som Følge deraf bruger dem næsten ganske i Blinde, stolende paa, hvad en eller anden god Ven har anbefalet dem. Paa den Maade sker meget galt, og et saadant godt og velment Raad bliver som oftest anvendt paa forkert Maade, d. v. s. med »en lille Forbedring«.

Dette skal dog ikke afholde mig fra her at omtale lidt Malerteknik, dog vil jeg forinden have Lov til at udtale, at vore Kunsts skoler — jeg tænker her nærmest paa Akademiet — burde skamme sig over Aar efter Aar at oplære unge Mennesker til kunstnerisk Virken, uden paa den ringeste Maade at give dem noget Kendskab til de Materialer, de arbejder med, hvilket er nødvendigt, hvis de ikke Gang paa Gang skal staa hjælpeløse overfor de Opgaver, der stilles dem. — Ved en saadan Kunsts skole burde der være en Forsøgsstue hvor Eleverne kunde faa lidt Undervisning og Oplysning om den kemiske og tekniske Behandling af Farver, Malegrunde etc., kort sagt Maleteknik. Maaske de saa sammesteds kunne faa Undervisning i Ætsning, Litografi og desl.

En saadan Forsøgsstue vilde være til uvurderlig Gavn, og det er en Skandale, at der endnu intet findes i den Retning.

Efterfølgende Oplysninger skal jeg paa ingen Maade udgive som fyldestgørende, kun som en Haandsrækning i det daglige Arbejde.

VANDFARVER

De tørre Farver udrøres eller rives tykt i Vand; derefter tilsættes saa meget Bindemiddel, at de ikke smitter af, naar de ere tørrede op, hvilket man prøver ved at stryge en Smule ud paa Papir, tørre det og gnide det mod Bagsiden af Haanden. Smutter det saa af, maa der tilsættes lidt mere Bindstof; dog bør man ikke tilsætte mere end nødvendigt. Gummi arab., Limafkog, Kasein ere de mest anvendte Bindstoffer. Akvarelfarver — af hvilke engelske ere bedst — som man helst maa købe færdige, da man vanskeligt selv kan rive dem fine nok, anvendes udelukkende lazerende, og kan med Fordel kombineres med Kultegning, Blyant etc. De andre Vandfarver anvendes som Dækfarver, altsaa iblandet hvide Farver saasom vandrevet Kridt, Zink- eller Blyhvidt; de tørre op med en behagelig og

smuk, mat Overflade, men der er den Ulempe ved dem, at de, medens de ere vaade, ere mange Toner mørkere end i optørret Tilstand, saa det nærmest er en Øvelsessag at male med dem. Ved under Arbejdet at besprøjte dem med rent Vand gennem en Fiksativsprøjte kan man male vaadt i vaadt; Guaschmaleri er af denne Art. Med Vandfarve kan man male paa Mur, Træ, Papir, Lærred o. s. v., dog skal Mur helst grunderes med tyndt Sæbevand, hvilket paastrøget skal tørre før der males paa det. Tilsætning af Tvechromsur Kali eller Dampning med Formalin gør Lim- og Gummifarver uopløselige i Vand.

En anden Type paa Vandfarver, der kommer Oliefarverne nærmere er

TEMPERA, (EMULSIONSTEMERPA)

der egentlig er en Blanding af Olie- og Vandfarve, som under visse Forhold kan forene sig; det var de gamle Maleres Malemiddel før Oliefarven blev almindelig, og de ældste bevarede Billeder vi kender (med Undtagelse af de ægyptiske, med Voks malede Portrætter) ere malede i Tempera. Nutidens Kunstnere har saa ofte søgt tilbage til ældre Tidens Kunst og Teknik og der fundet Fornyelse, maaske moderne Kunstnere ved at forsøge Tempera netop fandt det Malemiddel, der egnede sig for dem. For en udpræget Naturalist vil Tempera ikke være at anbefale, men for den, der tilstræber noget mere, er det sikkert Stoffet.

Michelangelo skal have udtalt om Forholdet mellem Olie og Tempera: »Oliefarven er for Kvinder, Tempera og Fresco for Mænd.«

Naar Talen her er om Tempera, maa man ikke forveksle det med det Præparat, man køber færdigt i Tuber, hvilket som oftest ikke har andet tilfælles med Tempera end Navnet.

En Blanding forekommer fiks og færdig i Naturen, idet nemlig et Æg (friskt) indeholder alle Substancer for en Temperablanding. Æggets Bestanddele er følgende:

	Æggeblomme	Hvide
Vand	51,5 %	84,8 %
Albumin	15,0 %	12,0 %
Fedtstof (Æggeolie)	30,0 %	0,5 %
Askesubstancer	1,4 %	1,2 %
Andre Substancer	2,1 %	1,5 %

Forskellen paa Blommen og Hviden er altsaa hovedsagelig Fedtindholdet, og saa indeholder Blommen noget gult Farvestof, som imidlertid bleger i Løbet af nogle Dage hvis man stiller Blandingen i Solen. Det, der formaar at holde

Daniel Hvidt.

Keramisk Tegning.

denne Blanding sammen er et i Albuminen værende Stof, Vitellin, som omkapsler Olien i uendelig fine Draaber; dette Stof formaar endog at optage yderlig Olie, som ikke udskiller sig, selv om Blandingen tyndes kraftig med Vand. En Recept paa en saadan blandet Ægemulsionstempera er:

50 Dele Æg (baade Blomme og Hvide).

20 Dele Linoliefervis (eller Nødolie).

10 Dele Mastikslak.

Det hele rystes godt sammen i en Flaske eller piskes og er færdig til Brug. For at sikre sig mod, at det fordærves, kan man tilsætte lidt Salicyl, Eddike, Borsyre, eller Karbol, hvis man vil. Er Blandingen gaaet i Forraadnelse, duer den ikke mere, da den saa sværter Bly- og Kobberfarver, men naar man har tilsat et af ovennævnte Konserveringsmidler, kan den holde sig meget længe i en godt tilproppet Flaske. Farverne rives i Blandingen og kommes i smaa Krukker eller i en Palet med Rum, derover hældes lidt Vand (eller Petroleum), som hældes af inden Brugen. Det kan ogsaa lade sig gøre at have Farverne revet i Vand og tynde dem med Blandingen ved Brugen, men det bliver som Regel noget uensartet.

Fordelen ved at arbejde med Temperafarve er, at de ved Arbejdet er lette og behagelige at bruge, ikke tørrer lysere op, og efterhaanden, naar de er rigtig gennemtørrede blive mere og mere faste og uopløselige i Vand, og dernæst holder sig næsten uforandret i Aarhundreder uden at mørkne efter som Oliefarven. Med Tempera kan man male paa næsten alt, paa Papir, Pap, Silke, upræpareret Lærred og præpareret Lærred (helst halvsugende), hvis man maler paa ikke sugende, fedt Lærred, maa det først gnides over med en Opløsning af rensset Oksegalde, endvidere kan man selvfølgelig male paa Mur, Træ etc., Metal egner sig ikke saa godt til Malegrund for Temperafarve. Temperabillede holder sig uden at lakeres, men kunde dog, hvis man ønsker en blankere mere Oliefarvelignende Overflade lakeres med Mastikslak. Der findes et Utal af Recepter paa Temperablandinger, Gummitempera, Kaseintempera, Vokstempera osv., men af dem alle er Æg- og Kaseintempera at foretrække; en Opskrift paa Kaseintempera er:

100 Dele Kaseinopløsning bliver godt sammenblandet med 50 Dele Valmueolie og lidt efter lidt tilsat 50 Dele Vand.

Tør Kasein opløses saaledes: I en Krukke kommer man 60 Dele tør Kasein som røres sammen med 140 Dele Ætskalilud (eller Natronlud), oven paa denne Blanding hældes ca. 20 Dele Vand, og det hele sættes i en større Gryde med Vand, og varmes til hele Blandingen er blevet tilpas tyndtflydende, derefter afkøles den, medens der en Gang imellem maa røres i den, for at der ikke skal danne sig Skind. Temperafarver egner sig godt til Undermaling før Oliefarver.

Jais Nielsen.

Keramisk Figur.

Jais Nielsen.

Keramisk Fad.

PASTELSTIFTER.

Her en Anvisning til selv at fremstille Pastelstifter etc., hvilket lønner sig, dels er det billigt, er morsomt, og Kunstnerne kan med lidt Erfaring fremstille netop de Farveskalaer, som de har Brug for, og som man ikke altid kan faa at købe. Bindemidlet til Pastelstifter skal være meget svagt, der bruges i Almindelighed Gummi-arab., Tragant eller Stivelseklister. Tragant forekommer mig bedst egnet dertil, og nedenstaaende Recepter er baserede derpaa:

10 gr Tragant udrøres og tilsættes en Liter Vand, hvorefter det staar til der har dannet sig en ensartet Gelé.

$\frac{1}{3}$ af denne Gelé opbevares som Bindemiddel I, $\frac{1}{3}$ blandes med lige Rumfang Vand til Bindemiddel II, den sidste $\frac{1}{3}$ blandes med 2 Rumfang Vand til Bindemiddel III.

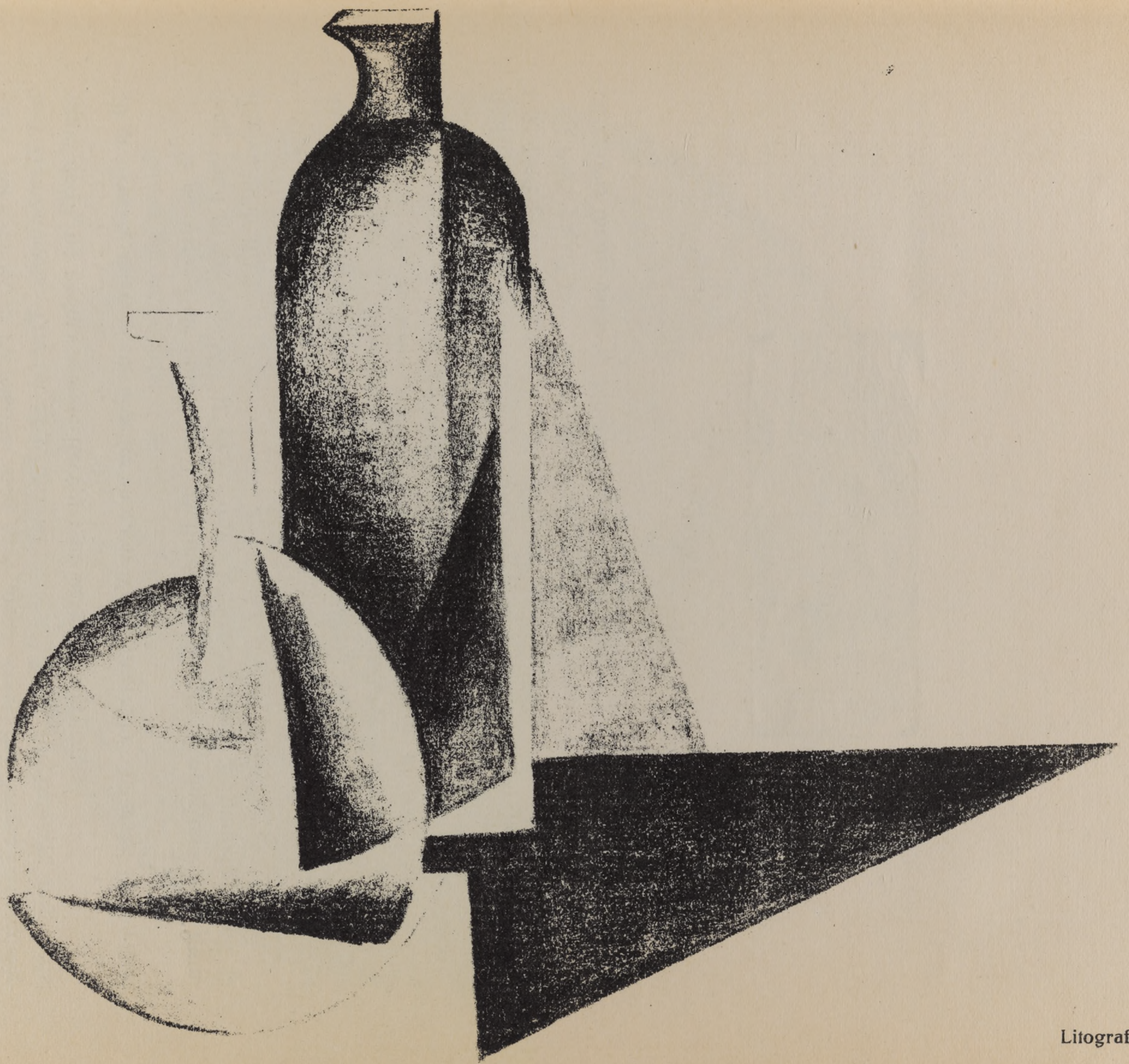
Derefter ælter man almindelig tørre, slemmede Farver med Bindemidlet til de bliver en plastik Dejg, hvorefter man ruller dem ud paa et Papirunderlag og skærer dem over i passende Længder og lader dem tørre langsomt.

Ved at blande Kridt etc. i Farverne, kan man tone af som man ønsker. Bindemiddel I, det stærkeste altsaa, bruges til Cinober, Chromgult og de mørkere Farver. Bindemiddel II og III til de andre Farver, saaledes at de lyseste Farver fordrer det svageste Bindemiddel. Man kan saaledes med lidt Øvelse regulere sine Pastelstifter, saa man faar netop den Blødhed, man ønsker.

Pastelpapir faar man ved at lime Papir og istøve fint slemmet Pimpsten eller, hvis man ønsker et blødere Papir, knust Uld.

Emil Petersen.

PLAKATER

Med en overraskende Gestus er pludselig Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse optraadt midt iblandt os og har afholdt en stor aktuel og interessant Udstilling af europæiske Plakater i selve Raadhushallen, en Udstilling, som maa regnes med blandt Aarets allerbedste.

Der findes en hel Væg med danske Kunstudstillingsplakater, og denne Væg giver Danmark en fremragende Plads paa Udstillingen. Ogsaa med Hensyn til det slette er der et fyldigere Udvalg end for de andre Landes Vedkommende. Blandt fire, fem norske Plakater rager Edvard Munchs og Per Krohgs op som Kunst. Mellem tyske, engelske og svenske Plakater synes intet at hæve sig over det øvrige uden maaske de gamle tyske humoristiske. Af Italiens Plakatkunst faar man intet Indtryk.

Over alt andet staar de franske Plakater. De er ogsaa i bogstavelig Forstand større end de andre. Der er glimrende Plakater af Toulouse Lautrec, Steinlen og Jules Chéret, som kan fylde en Væg.

Her kan tales om Kultur, fordi de har løst Opgaven at være løsslupne og let-sindige. Her er Humør, fordi Plakaten og den, der skabte den, lever med. Her er Talent, og her er Plakaten selv med Liv og Sjæl, fordi forretnings- og skønhedsmæssige Formaal ikke er stillet op som Nummer et, men Plakatens egne Love og egen Idé.

Men Forskønnelsesforeningen har selv valgt sit Navn, og man gaar ud fra, at der med denne Udstilling forfølges et eller andet Formaal og har til Oplysning Katalogets 20 Sider lange Indledning.

Dette Skrift opfordrer i et og alt til Modsigelse mod hvad der staar og Indsigelse imod hvad der mangler.

Om Plakatkunsten i al Almindelighed begynder Indledningen saaledes:

»Fra den Afgudsdyrkelse og kolossale Overvurdering af Plakatens rent kunstneriske Værdi, der er kommet til Orde f. Eks. hos Fuchs omtrent saaledes: »Ligesom den græske Kunst har skabt Templerne, og ligesom Gotiken har skabt de store Domkirker, saaledes har den moderne Trafik og Handel skabt Plakaten,« er man naaet til samme Erkendelse som Hiatt i sit Værk om Plakatkunsten: »Det vilde være ganske taabeligt at paastaa, at den kunstneriske Plakat, set fra et rent kunstnerisk Synspunkt, skulde være af samme Betydning som et Portræt af Velasquez eller en Radering af Rembrandt.«

Er det til at begribe, at man ikke kan sætte Plakaten i Rang med Raderingen, men meget vel Raderingen i Rang med Maleriet. Hvis Velasquez og Rembrandt havde lavet en Plakat hver, saa havde der været rammet en Pæl gennem den Slags Sentenser.

Paa en ret besynderlig Maade sætter nu Indledningens Forfatter »den kunstneriske Plakat« paa Plads og fastslaar dens praktiske og kunstneriske Love. Hvad de praktiske Spørgsmaal: Reklamens Kraft, Bogstavernes Letlæselighed o. s. v. angaar, da maa man haabe, at de løser sig selv ude i det praktiske Liv. Men i spredte Sætninger kommer ogsaa det kunstneriske paa Bane. Et Sted staar om Plakatkunstneren, at han maa — »stadig forny sig; han maa være fortrolig med de sidste optiske Raffine-

menter, de nyeste Skriftvarianter og Farvekemiens sidste Resultater« og saaledes videre. Alle Udstillingens hæderlige Plakater protesterer alene ved deres Nærværelse imod denne Opsats, som baade i Tonen og i Tanken rammer fejl og tynget af mystiske Gloser, belemret med Citater og stoppet med Navne er man efter Læsningen henvist til ad egen Vej at udfinde blot en eneste Sandhed om Plakatens Væsen.

Plakaten har et fælles med Maleriet, det er dens fuldstændig Afsluttethed. Den er en Verden for sig, som brat slutter og afskæres af Kanten. At »Rammens Kant er Billedets stærkeste Virkning« gælder derfor fuldt ud for Plakaten. Medens en Dekoration, hvad enten den er billedmæssig eller ornamental, altid bestemmes af Arkitekturen omkring og derved bliver et Udtryk for Ligevægt, saa er Plakaten inkommensurabel med Gaden, som Maleriet er det med Væggen, paa Grund af sin fuldstændige Afsluttethed.

Plakaten er i et Punkt væsensforskellig fra Maleriet. Den mangler stofflig Virkning, og fremhæver derved Stoffet i Arkitekturen, hvorpaa den er anbragt. Det er en hel Række Modsætninger, der bærer Plakaten. Som Rammens stærke afgrænsende Virkning er modsat Arkitekturens, der fortøner sig fra Hus til Hus i Gaden, som det farvetrykte Papir er Modsætningen til Bygningsmateriale, saaledes er Gadens og Husets rolige Inddeling Modsætningen til Plakatens maleriske Bevægelse, og saaledes bliver Plakatens rette Plads paa store Mure, paa Plankeværker og paa Huse, som ikke skilter, som Maleriet Plads er paa den rolige Væg og ikke i det dekorerede Rum. Dens Anbringelse, den løst paasatte og skiftende imod det faste og blivende, hvorpaa den er sat.

Indenfor Plakatens egen afsluttede Verden møder man igen Modsætningen. Det er Tekstens Bogstavering imod Tegningen og Farven. Som Bevægelsen i Plakaten er sat op mod den arkitektoniske Ligevægt udenom, saaledes bliver i selve Plakaten de skarpe, klare Bogstaver en ny modsat arkitektonisk Virkning. Hvad der staar om Bogstavering i Indledningen er slet ikke til at citere, men det støtter sig til den Retning indenfor Plakatfabrikationen, der aldrig anerkender Modsætningens Lov, men friserer alt paa samme Vis.

Om Plakatens Virkning i Gadebilledet og Landskabet staar der intet, og mon ikke det er her, Forskønnelsesforeningen har sin Opgave. Plakaten stiller som Maleriet kun visse Krav til sin Baggrund om Ro og uselvstændig Farvevirkning. Baggrunden, Arkitekturen stiller sit rigtige Krav til Plakaten om Skønhed i Anbringelsen men ikke om Plakatens kunstneriske Godhed. Det er med Hensyn til Anbringelsen at Byen har ordnet sig saa fejlagtigt som muligt.

Men Forskønnelsesforeningen fortjener alligevel Tak for denne Udstilling. Den har bragt Bevægelse og nye Tanker, og Virkningen vil ikke udeblive. Man vil sikkert herefter faa enkelte gode Plakater at se.

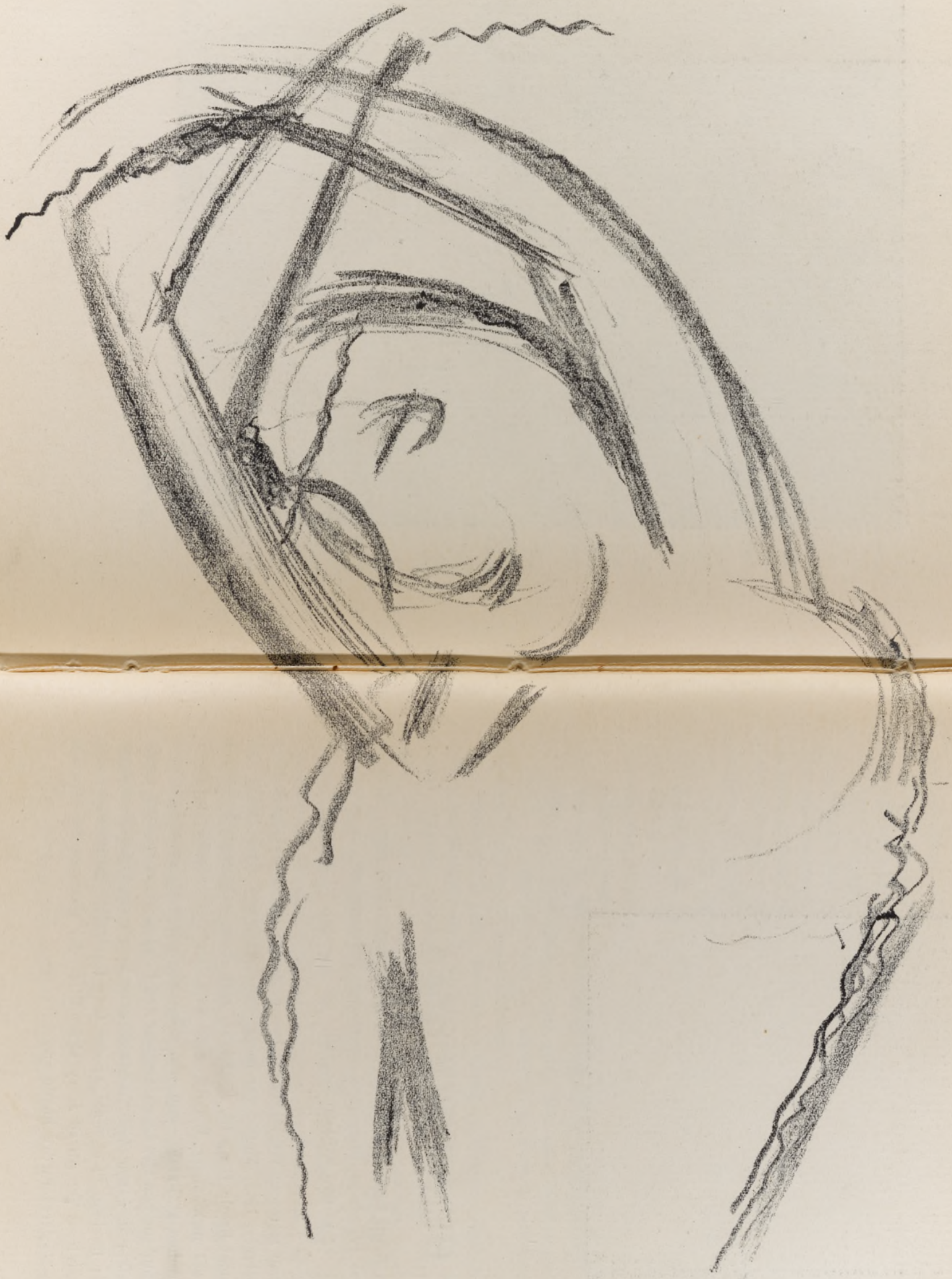
Poul Henningsen.

Jais Nielsen.

HENRI ROUSSEAU

I sin Bog om Henri Rousseau (Ernst Ohle, Düsseldorf, 1914) giver *Wilhelm Uhde* et sympatetisk Billede af Rousseaus mærkelige Personlighed. Vi bringer i det følgende et Uddrag af den livfulde Biografi.

*

*

*

Henri Rousseau stammer fra Mayenne, han er født i Laval 1844, hvor hans Fader var Blikkenslager. Hans Moder var meget religiøs og gav flere Penge ud, end hun strengt taget havde Raad til, til Kager, som hun trakterede Præsterne med. Han gjorde det mexikanske Eventyr med som Regimentsmusiker og lærte her Urskovens Skønhed at kende, som han siden aldrig kunde glemme. Ogsaa Krigen mod Tyskland tog han Del i som Sergent ved Belejringen af en eller anden Provinsby. I Paris var han ansat ved Toldvæsenet og brugte sin Fritid til at male.

Om hvem der fik ham til at male, er der flere forskellige Beretninger. Man fortæller, at det var hans Ven Alfred Jarry, »Père Ubu«, der stammer fra Mayenne ligesom Rousseau, — deres Fædre havde været Venner.

Det fortælles ogsaa, at Gauguin havde indgaaet et Væddemaal om, at det første det bedste fuldstændig naive Menneske, man traf, vilde kunne blive en god Kunstner. Man prøvede med Henri Rousseau, og Gauguin fik Ret. Man antager i Almindelighed, at han var en 40 eller 41 Aar gammel, da han begyndte. Men Billederne fra den Tid røber en saadan Beherskelse af de kunstneriske Midler, at han sikkert maa have begyndt adskillig før.

Han sad altid temmelig smaat i det. I sin Fritid havde han noget Afskrivningsarbejde for en Sagfører. Nogen Tid efter, at han havde forladt Toldvæsenet, aabnede han en lille Forretning, hvor hans Kone solgte Papir, Skrivematerialer og Billeder af ham. Han deltog — men uden Resultat — i en Præmiekonkurrence for kunstnerisk Udsmykning af offentlige Bygninger og tænkte en Tid paa at grundlægge et Akademi, der skulde ledes af ham selv. Ved Siden af alt dette fik han Tid til ogsaa at drage Omsorg for andres Ve og Vel, han deltog i den frivillige Fattigpleje og gik og samlede ind fra Dør til Dør. For sit eget Vedkommende var han tilfreds med lidt; men flot, naar det gjaldt andre. Til en Fotograf, der havde reproduceret et af hans Billeder for ham, sagde han:

»Du ved nok, jeg er fattig; jeg kan ikke betale. Men kom hen til mig imorgen, saa skal du faa seks af mine Billeder til Gengæld.«

Man maa huske paa, at han ansaa sine egne Billeder for de bedste Billeder i Verden. Fotografen sidder nu og ærgrer sig over, at han dengang ikke gad gøre sig den Ulejlighed at hente Billederne.

Sommetider tjente han nogle Penge paa Smaalandskaber, som Plaisancekvarterets Borgere købte af ham, og det hændte ogsaa, han fik Bestilling paa at male et Portræt. Men det blev altsammen daarligt betalt. Der er et Børneportræt af ham, et af hans smukkeste Billeder, Barnet staar ude i det fri, i sin Skjorte, hvis Snip det løfter med den ene Haand, har det Blomster, og i den anden Haand holder det en Harlekin. Han fik 300 Francs for dette Portræt, og jeg tror, at han aldrig nogensinde har faaet et Portræt bedre betalt. Man kan om dette Billede som om saa mange af hans andre, gøre den Bemærkning, at han gjorde sig mest Umage med dem, han fik bedst betalt. Prøvede nogen paa at dreje ham en Knap og tilbyde ham mere eller mindre værdiløse Ting i Stedet for rede Penge, fik de gennem Billedets ringe Kvalitet at mærke, at Rousseau var klogere end de havde tænkt sig.

Rousseau har tit Fremmede, han kender saa mange Mennesker, og sommetider giver han en Soirée paa sit Værelse i Rue Perrelle. Saa bliver Sengen klappet sammen og sat hen i et Hjørne, Stolene stillet i Geled langs Væggen, og paa Gulvet ligger det beskedne Tæppe, som han har byttet sig til for tre af sine Billeder. Paa Bordet staar der Vin i Literflasker.

Der kommer alle mulige Slags Mennesker. Næsten altid en Dame med fire

Døtre, som hver har en Blomst i Haaret. Endvidere nogle af hans Elever, som han giver Timer i Malerkunst og Musik, den ældste er over de 70 og maler nogle forfærdelige Billeder. Men spørger man Rousseau, hvordan det gaar, svarer han ufravigelig:

»Il marche bien.«

Endelig nogle unge Malere og Forfattere.

Rousseau er hjemme i alle Grene af Kunsten, han reklamerer paa sit Dørskilt med: »*Cours de diction, musique, peinture et solfège.*« Han spiller lige saa smukt paa Violin, som han maler; han komponerer og skriver Vers, og der foreligger fra hans Haand et Skuespil, som har været indsendt til Comédie Française; han fik det imidlertid høfligst tilbagesendt, da Omkostningerne ved at sætte det i Scene vilde blive altfor uoverkommelige.

Den Soirée, jeg tænker paa, var efter Programmet literær-filosofisk. — Der bliver snakket og leet og drukket en Masse Vin, og da Stemningen begynder at blive bakkantisk, forlader Damen med de fire Døtre ubemærket Forsamlingen. Da Klokken er henad tolv er Værelset et Kaos, og midt i det hele staar den gamle Rousseau foran det legemstore Portræt af sin afdøde Hustru og blæser paa Fløjte med Taarer i Øjnene, medens han tripper til med begge Fødder.

Men Rousseaus Elever foretrækker Eksamensdagene, naar Forældrene er anbragt paa Stolene langs Væggen, og Rousseau meget nervøs er trukket i sin sorte Frakke med violet Baand i Knaphullet, — han har været Tegnælærer ved en Skole, og Staten har belønnet denne hans Virksomhed med Palmes académiques. — Prøven er sluttet, ligesaa hurtigt som den er begyndt, for ingen af Eleverne gør, hvad Rousseau siger, de spiller gale Stykker og spiller forkert. Eleverne er hans Kors.

Rousseau har allerede i mange Aar sendt sine Billeder ind til Indépendants. Her har han vundet sit Ry, og han har været med til at give Udstillingen dens Præg. Rousseaus Billeder er den store Sensation. Der staar i hundredvis af nysgerrige foran dem og ler. I de to Maaneder Udstillingen varer er der stadig Opløb foran hans Billeder. Folk bliver paa Hat med hinanden under den løftede Stemning. Jeg har aldrig nogensinde i et Teater eller et Cirkus været ude for en saadan Munterhed som foran Rousseaus »*Les souverains.*«

Kun nogle faa Aar senere hang hans Arbejder paa Hæderspladsen paa Salon d'Automne. I en lille Sal, hvor der midt paa Gulvet stod en af Maillols skønneste Skulpturer, hang der paa Bagvæggen et Kæmpelærred af Rousseau, et af disse Urskovslandskaber, som Minderne fra Mexiko bestandig inspirerede ham til. Dette Held, der ikke skyldtes Protektion eller nogen anden tilfældig Aarsag, men alene Billedets egen overvældende Skønhed, skaffede ham flere oprigtige Beundrere, og man beklagede, at Gobelinindustrien ikke købte den Slags Ting.

Henri Rousseau.

Bestillingerne voksede. Det hændte, at han havde tre eller fire Bestillinger paa én Gang. Han stod over Arbejdet fra Morgen til Aften. Alt syntes at have vendt sig til det bedste for ham, men saa vakte pludselig hans Navn Opsigt i Forbindelse med en højst kedsommelig Affære.

En eller anden Bedrager havde indviet ham i, hvordan de begge to kunde tjene en hel Masse Penge. Rousseau syntes det var en storartet Idé uden at forstaa, at den foreslaaede Transaktion desværre var af kriminel Karakter. Og Henri Rousseau blev dømt ved Cour d'assises, men man anvendte Lex Béranger, og opfyldt af Taknemlighed sagde han til Præsidenten:

»Je vous remercie, Monsieur le Président, je ferai le portrait de votre dame.«

Det var navnlig de unge Kunstnere, der elskede Rousseau. De mødte talrigt op ved den Banket, som Picasso gav til Ære for ham, da denne pinlige Affære var bragt ud af Verden. Paa Vers og Prosa holdt man et Utal af Skaaltaler, medens den gamle, overvældet af Glæde sad og sov.

*

*

*

Rousseau var som ung forelsket i en polsk Dame, hende, han har forherliget som Yadwigha i et af sine Urskovsbilleder »Le rêve«, hvorunder han har skrevet følgende Linjer:

Yadwigha dans un beau rêve
S'étant endormie doucement
Entendait les sons d'une musette
Dont jouait un charmeur bien pensant.
Pendant que la lune reflète
Sur les fleurs, les arbres verdoyants,
Les fauves serpents prêtent l'oreille
Aux airs gais de l'instrument.

Rousseau var to Gange gift og overlevede sin anden Kone i adskillige Aar. Han havde en Datter af første Ægteskab. Men i sit Ukendtskab med Livet fremturede han i hendes Nærværelse saa ugenert med sine Ungkarlevaner, at man fratog ham Barnet, der dengang var en 14—16 Aar gammel, og fik hende anbragt et andet Sted.

At elske og blive genelsket var en Livsbetingelse for ham. Han gik rundt fra Dør til Dør og tilbød sit Hjerte til alle og enhver. Han vilde helst gifte sig med alle de Kvinder han mødte, og i mangen en Portnerbolig hænger hans Billeder som Friergaver.

Som gammel Mand vilde han gifte sig med en Pige paa 54. Han havde sat sig det saa fast i Hovedet, at han i Aarevis gik og syslede med denne Plan. Pigen brød sig ikke om ham, og hendes Fader, en forhenværende Kollega af Rousseau

Kamma Salto.

De hellige 3 Konger.

fra Toldvæsenet, ansaa ham for en ren Nar. Rousseau maledede fra Morgen til Aften, han tjente Penge og købte en Mængde dyre Gaver til hende, men alt forgæves. Han trængte ind paa hende om at faa Papirerne bragt i Orden til Brylluppet. Men hun tænkte bare paa at blive af med ham og sagde:

»Det kan De selv sørge for.«

Hun havde ikke et Øjeblik tænkt paa at gifte sig med ham, men han tog hende straks paa Ordet, bragte Formaliteterne i Orden og lod lyse til Ægteskab.

En Dag indfandt han sig saa hos hende sammen med en god Ven af sig og bad hende følge med. Hvorhen? Til Kirken. Hun blev gal i Hovedet og smækkede Døren i for ham. Da de var kommet ned ad Trapperne, og Rousseau havde faaet tørret Taarerne af Øjnene, sagde Vennen:

»Du skulde ta' at forlange dine Presenter tilbage.«

Men Rousseau svarede:

»Hun har ogsaa givet mig nogle Presenter, nogle Sløjfer og smaa Erindringer som jeg vil beholde.«

»Hvad vil du nu gøre?« spurgte Vennen.

»Je continuerai,« svarede Rousseau.

Og saadan gik det ogsaa. — En Dag kom Rousseau hen til mig og sagde, at der var noget, han gerne vilde tale med mig om, jeg skulde skrive en Attest for at han ikke var imbecil, og at jeg havde nogle Billeder af ham, som jeg var glad ved. Som jeg erfarede, var han fremkommet med den samme Anmodning til flere andre af sine Venner. Han samlede saa disse Attester for at kunne forelægge dem for Pigens Fader og bevise ham sort paa hvidt, at han var ligesaa fornuftigt et Menneske som ethvert andet. Det var hans Natur imod at ville noget uden at kunne gennemføre det, og endnu paa sit Dødsleje sendte han forgæves Bud efter hende.

*

*

*

Jeg har kun kendt Rousseau, da han var en gammel Mand. Han kom og besøgte mig i et forhenværende Kloster paa Boulevard des Invalides. De høje Vinduer er vidtaabne og nede fra Parken strømmer Aftenluften over den gamle Terrasse ind i Værelset. Det er mørkt, jeg kan næsten ikke se ham, jeg hører kun hans smukke Stemme, der har noget højtideligt ved sig. Han fortæller om Mexiko, de gamle Skove og de vilde Dyr. Saa taler han om Krig, som han afskyr. Han bliver helt heftig.

»Naar en Konge vil føre Krig, skulde en Moder gaa op til ham og forbyde ham det.«

Den 14. Juli 1910 — den sidste Juli han oplevede — besøgte jeg ham tidligt om Morgenen paa hans Værelse. Han er netop i Færd med at skænke Vin i Glassene.

»Elsker du Freden?» spørger han. Jeg svarer ham bekræftende, og vi drikker alle paa Fred. Saa tager han min Haand, fører mig hen til Vinduet og viser mig iblandt en hel Mængde smaa Flag mit eget Lands.

Nogle Uger senere. Paa en varm Augustdag banker jeg paa hans Dør: jeg faar intet Svar og aabner Døren. Han ligger til Sengs, Ansigtet er gult og indfaldent, han har Saar paa Benet og lider meget. Han er saa apatisk, at han ikke jager Fluerne væk, som sidder i Dusinvis paa hans Ansigt, men han taler om, at han snart vil op og arbejde. Nogle Dage efter finder jeg, da jeg kommer hjem paa mit Værelse, en Seddel, hvor der staar: Rousseau beder Dem om endelig saa hurtig som muligt at komme hen paa Hospital Necker; han ligger for Døden. Jeg skynder mig derhen og finder ham i en Tilstand, der ikke tillader noget Haab. Jeg sidder længe ved hans Seng, og han holder min Haand fast omsluttet.

To Dage senere døde han.

Tegning af Svend Johansen.

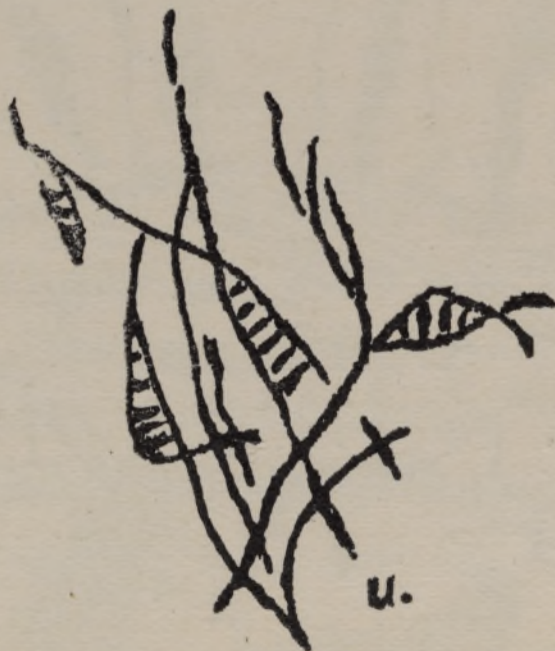
EN DRØM

af

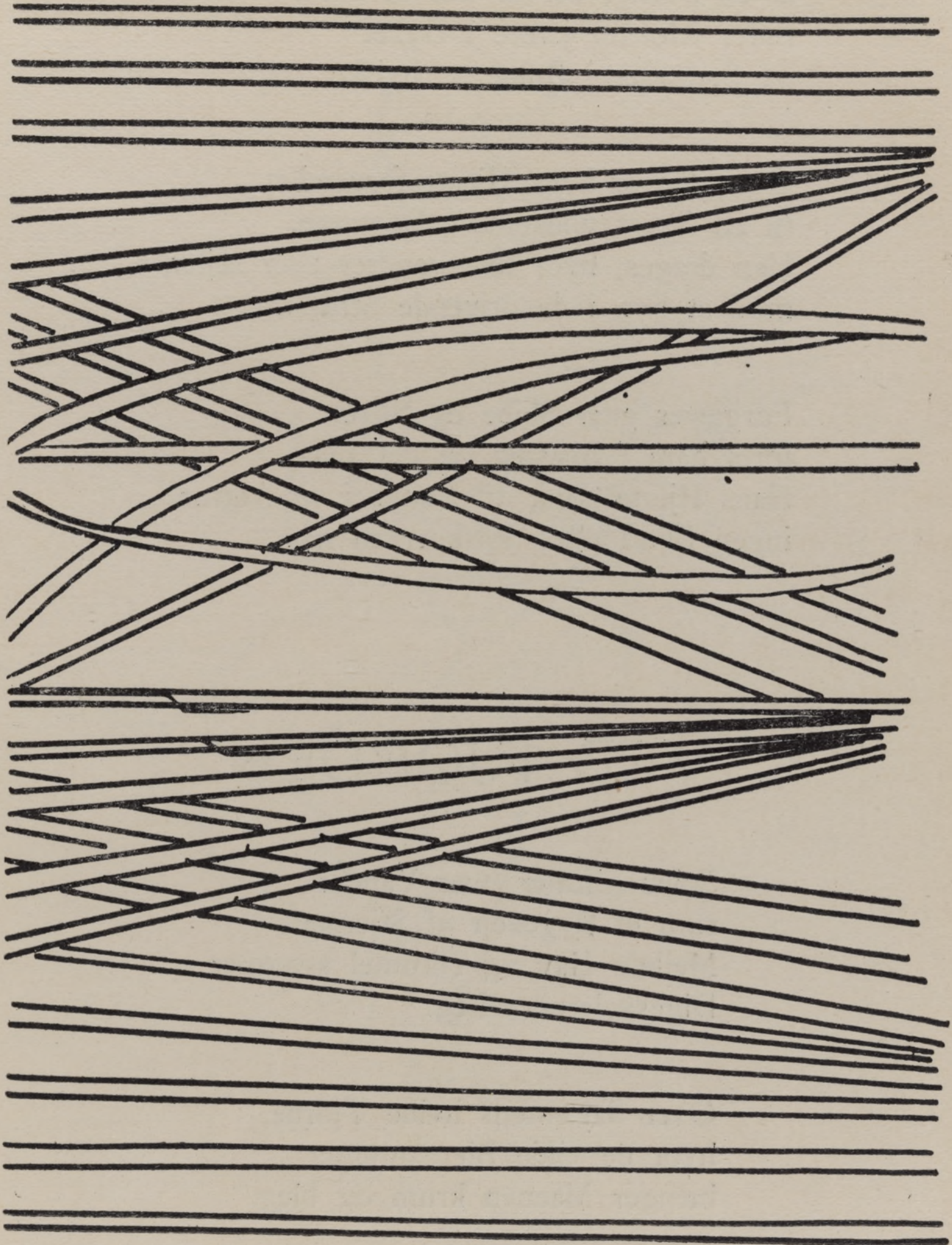
H. B.

(Jfr. Klingens Decemberhefte.)

det wa et misfuster, en melanting aw en kat ok en hund, som menischuna lenge hade undrat øwer wa det kunde wara. det hade et undskabfult utsende ok hade kraler, 6 benn ok en stur wortu i halespezen ok to 6 meter longa følehurn som wa ihuprulade ner de inte brukades, ok ner den blew angripen sende den jift ut i dom. ner ryktet kom at den wa i sikte rymda monga fron smostederna. monga hade redan bliwit stukna ijel. eklet wile engong sniga sej in i min tregord. jag smelde ijen grinden ok sprang bort. ide den krøp øwer utwigde den sej minst 1 meter som et gummiband. jag chende redan i førwag følehurnena po min nake. jag sprang fortare ok fortare. den fik fat i mej me følehurnena, jag skar det ena aw med min dolk, den stak mej i handen med det andra. det jød et skot, jag wende mej om, den log ok tutade, wred sej ok piskade. jag titade po min hand ok sog at betet war i fingret og skar den strakst aw.

BERLIN

Emil Bønnelycke.

VINETA

Det hænder i maanelyse Nætter,
at en Dreng, der er ude at fiske,
hører Klokker jamre i Dybet
og Stemmer i Bølgerne hviske.

Og siden er hans Hjerte forvandlet
til en Sø af vildsomme Drømme.
Han drages, hvor han vandrer eller sejler,
mod et Syn i de drivende Strømme.

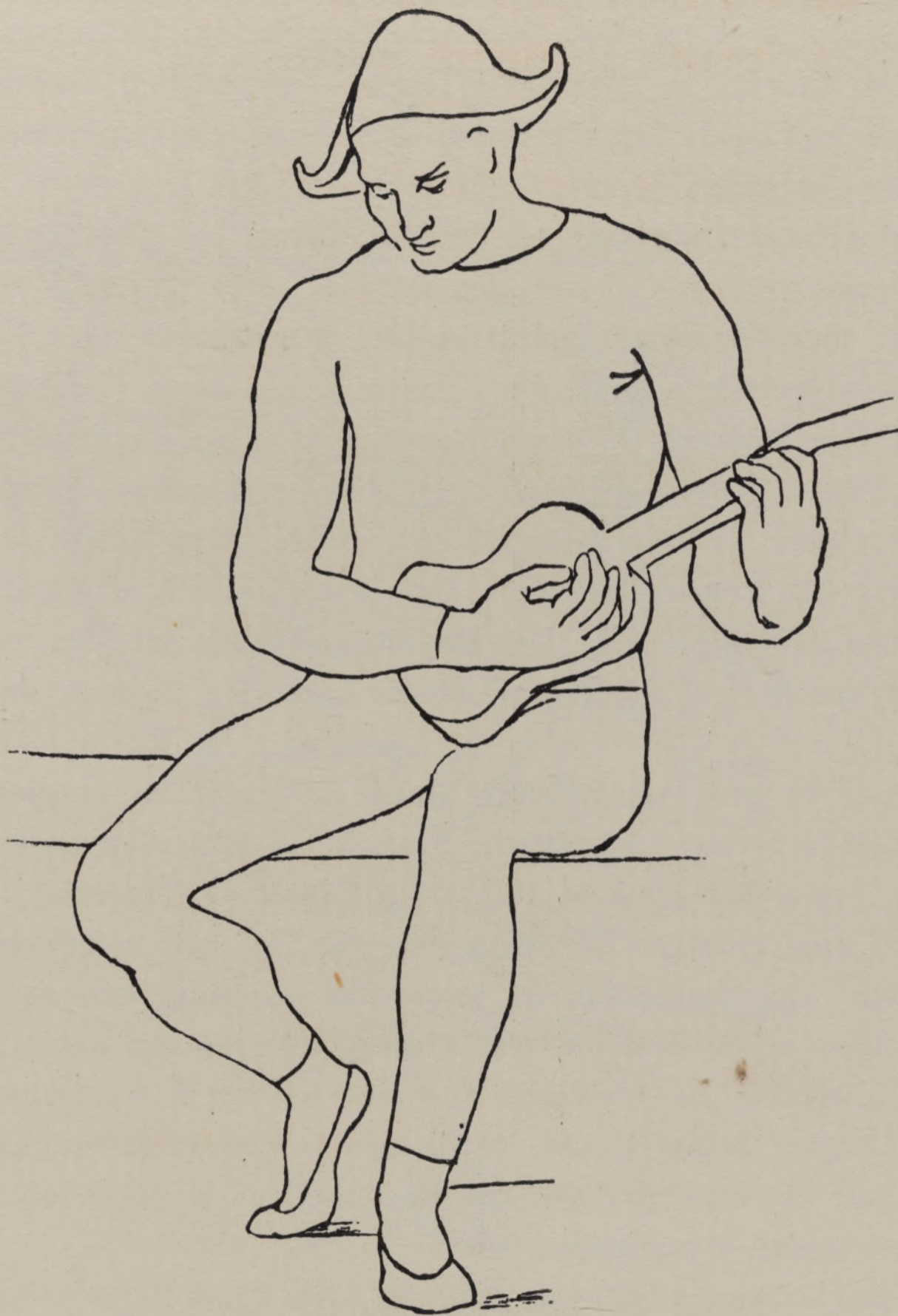
Forgæves gaar Skibe og Skyer
forbi ham i Blæsten og det Blaa.
Hans Hjerte sank til Bunds i en Afgrund,
ingen Blæst eller Solskin kan naa.

VED FJORDEN

Solen glimter over Vandet
som et Bygevejr af Stjerner.
Mellem Hav og Himmel sværmer
Digesvalerne i Leg.

Over Skræntens hvide Tjørne,
hvor de vilde Bier summer,
hænger Maanen krum og bleg.

Sol og Maane, Død og Grøde
mødes her en Dag i Maj.

Tegning af Picasso.

NEGERKUNST OG BARNEKUNST

En tjaars Dreng faar en Blyant mellem Fingrene og tegner hvad han ser.

En Neger finder en Dag en Gren, som ligner et Menneske; bange og forlibt i Tingen, former han deraf en Fetisch.

Der er et Spring mellem disse to i Arbejdsmetoden; Fetisken faar Karakter efter de tilfældige Knuder og Knaster i Træet — deraf det uensartede i Neger-skulptur —; Barnetegningen faar sin Værdi efter den Energi, hvormed den nærmer sig den Ting, den forestiller.

Negerskulpturen er i sig selv en Realitet; Drengens Tegning bliver det ved at genskabe Tingen.

Aarsagen til det Raseri af Beundring for Negerkunst som i de sidste Aar har besat det kunstnerisk arbejdende Europa, maa søges i Trangen til Realitet, den samme, der faar Malerne til, saavidt muligt, at bruge Tingene til at fremstille sig selv, ved f. Eks. at anvende Blikplader, Blonder, Planker, Avispapir o. s. v. i Billedet. Men mangler vi ikke Korrektiv for denne sorte Knust, virker den ikke stærkt netop ved det fremmedartede? Det klare Indtryk af det direkte blander sig med det fjerne, det mystiske. Det Hovede, der her afbildes, er tegnet af en Dreng, der ikke har lært at tegne, for der er ingenting at lære, det er om at se og saa tegne.

Det afgørende er den indtrængende Maade hvorpaa der er gjort Rede for de forskellige karakteriserende Ansigtsdeles Forhold til hinanden indenfor den store ovale Kindlinje; Forskellen mellem Haarets Karakter og Trøjens; Lys og Skygge er angivet knapt, men tydeligt; det blinde Øje gør det hele mærkværdigt levende, fordi Drengen har lagt Mærke til, at man ikke samtidig kan se ind i to Øjne; Blikket og dets Reining er desuden tilstrækkelig udtrykt ved den ene Pupil.

Hovedets Bevægelse er forklaret ved det ene Øres Forsvinden; en Neger vilde her have tegnet begge Ørene, fordi han ved, at et Menneske har to Ører.

Her er vi ved det centrale, ved Springet mellem de to primitive Kunstnere, den naivt og den optisk arbejdende.

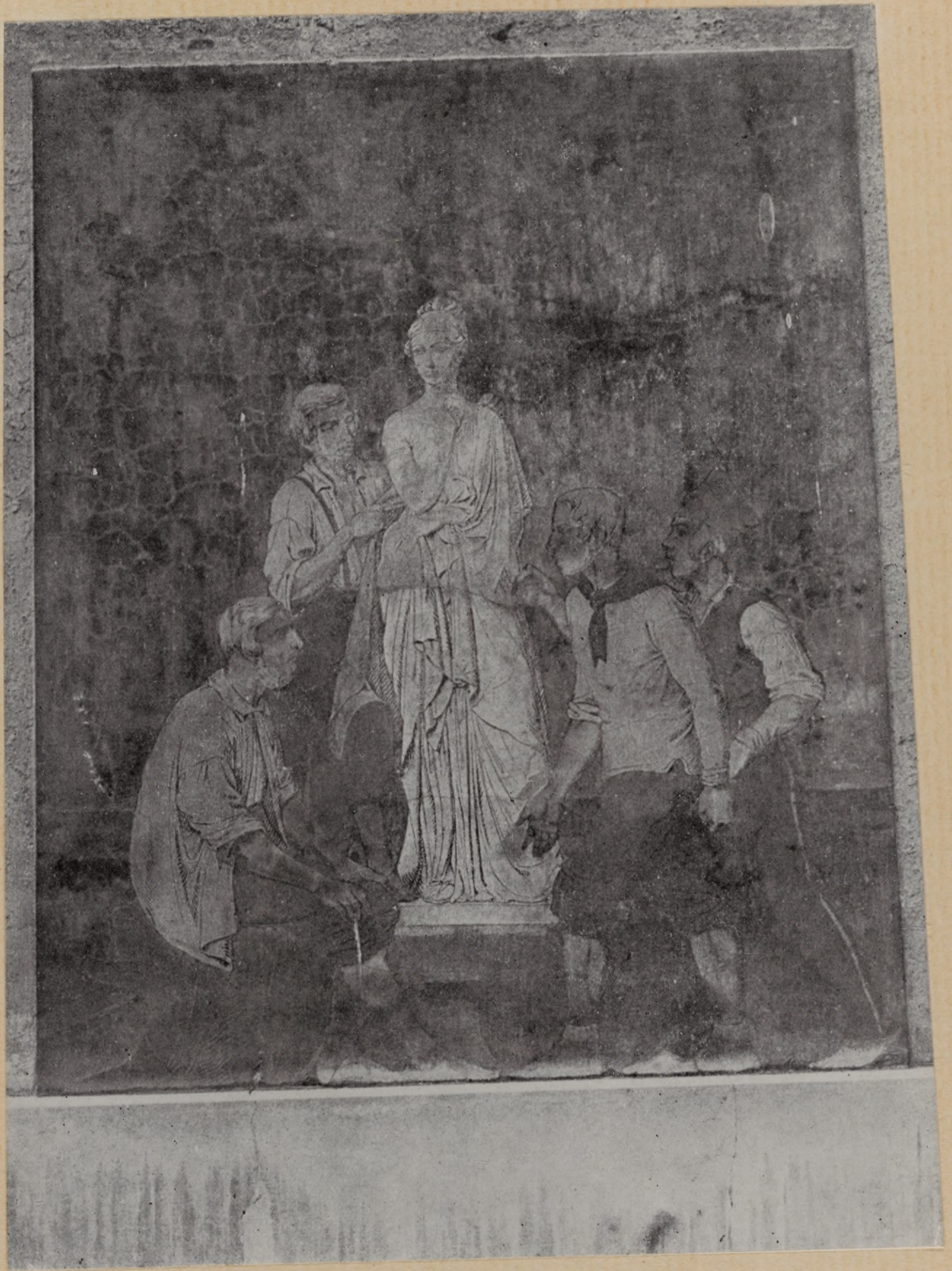
Ved at se paa Cézannes Stilleben med det sorte Uhr i Baggrunden, fornemmer nogle Livet og Døden, Tiden selv; andre kan endog se hvad Klokken er; i en Tegning som denne, behøver man ikke at søge efter noget bagved, Allegori, eller som Tyskerne vilde sige: »Sjæl eller Idé«; for den findes ikke; den er kun Tingen selv.

Og her skal vi søge Fornyelsen.

Mogens Lorentzen.

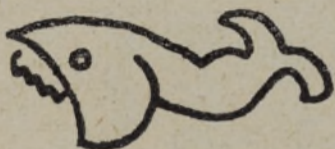
Barnetegning.

Freske paa Thorvaldsens Musæum.

SONNES FRESKER

Sonnes Fresker udenpaa Thorvaldsens Musæum ud-
udviskes mer og mer af Vejr og Vind. De Myndigheder,
hvorunder sligt sorterer, burde lade Billederne fotografere,
inden det er forsent; det er jo et af de aller monumen-
taleste, i Udlandet mest berømte, Værker i dansk Kunst,
der trues med Ødelæggelse. Omstaaende Fotografi viser,
at der er ingen Tid at spilde. S.

JENS ADOLF JERICHAU'S RADERINGER

Mappen med Jens Adolf Jerichaus efterladte Raderinger er nu udkommen. *Klingens Abonnenter* kan faa den ved direkte Henvendelse til Redaktionen eller Ekspeditionen til en nedsat Pris af 65 Kr. (alm. Pris 100 Kr.).

Raderingerne er trykt paa hollandsk Papir (van Gelder Zonen) i Max Kleinsorgs Etablissement. Da de fleste af Pladerne er Zinkplader, har det kun været muligt at trykke 50 Eksp. af hver Radering.

Næste Nummer af »Klingen« kommer til September som et Dobbelthefte for August—September. Dette Dobbelthefte slutter Aargangen. Til denne er der tegnet et originalt Bogbind af Poul Uttenreitter. Abonnenterne vil kunne købe det til nedsat Pris. Nærmere Underretning herom vil fremkomme i Septemberheftet.

Tilsendt:

Bertel Budtz Müller, Livsspil. Nordiske Forfatteres Forlag.

Carl G. Laurins Kunsthistorie, oversat af Paul Damkier, Henrik Koppels Forlag, Hefte 1—2.
Les arts à Paris. Nr. 1. *Paul Guillaume*, Paris.

Der Sturm. Hefte 11—12. Berlin W., Potsdammerstrasse 139.

Le petit messenger Nr. 54, rue de Turin VIII, Paris.

Henvendelser angaaende Ekspeditionen af Klingen bedes rettet til Cato's lit. Etabl., Farvergade 8 (Ekspeditionen).

»Klingen« udkommer den 5. i hver Maaned og koster 12 Kr, om Aaret, 2,00 Kr. enkelt Hefte. Ud-
giver: Axel Salto. Redaktion: Axel Salto og Poul Uttenreitter. Redaktionens Adresse: Edv: Glæ-
selsvej 3, Kbhvn. F., Telf. Godth. 1870 x. Trykkeri og Ekspedition: Cato's lit. Etabl. Telf. 4528.
Abonnement tegnes paa Redaktionen og i Ekspeditionen; desuden modtager alle Landets Boghand-
lere Bestilling paa Bladet.

